

'Onze bondgenoten naaiden ons allemaal'

Niet de VN maar onze bondgenoten lieten de Dutchbatters en moslims in Srebrenica vallen als een baksteen, blijkt uit Bart Nijpels' onthullende nieuwe documentaire over het grootste oorlogstrauma van Nederland sinds WOII. Tekst Danny Koks

Je maakt al twintig jaar reportages en documentaires over Srebrenica. Wat drijft jou? 'Ik heb destijds Tuzla zien volstromen met de vluchtelingen uit Srebrenica die de tocht door de bergen hadden overleefd. Beschoten, verminkt, getraumatiseerd voor het leven. Mensen die hadden gezien hoe hun dierbaren werden verminkt, verkracht, afgeslacht. Ik ben in de vluchtelingenkampen geweest, heb bij vers ontdekte massagraven gestaan. Dat zijn beelden die zich voorgoed in mij hebben genesteld. En die mijn drang naar waarheidsvinding zullen blijven voeden. In deze documentaire hebben wij een relevant puzzelstukje ontdekt, maar de complete waarheid is nog lang niet boven tafel.'

Het fundament onder jouw documentaire zijn ruim driehonderd geheime documenten die door de Amerikanen zijn vrijgegeven. Daaruit blijkt dat de Dutchbatters en de bevolking van de Srebrenica als ratten in de val zaten. 'Nederland had van de VN de garantie gekregen dat onze blauwhelmen binnen twee uur op luchtsteun konden rekenen als ze in de problemen kwamen. Zonder die belofte waren we nooit naar Bosnië gegaan. Het liep anders. Uit de documenten die wij hebben ingezien, blijkt dat Engeland en Frankrijk er bij Washington op hadden aangedrongen om alle verdere luchtbombardementen in te trekken.'

Waarom?

'De Britse VN-commandant van Sarajevo, Rupert Smith, besloot in mei 1995 Servi-

sche doelen te bombarderen. Met als direct gevolg dat de Serviërs 350 blauwhelmen gijzelden om ze te gebruiken als menselijk schild. De Britten en de Fransen raakten daardoor in paniek. President Chirac en premier Major belden met het Witte Huis en zeiden: kappen met die bombardementen.'

Door wie zijn we nou het hardst genaaid: Washington, Londen of Parijs?

'De Amerikanen hebben uiteindelijk het besluit genomen om de luchtaanvallen op te schorten, ondanks de inlichtingenrapporten die waarschuwden voor etnische zuiveringen en een humanitaire nachtmerrie wanneer de Serviërs de enclaves zouden innemen. Maar pas nadat de Britten en de Fransen daarop aandedrongen. Geen van allen heeft Nederland over dat besluit ingelicht. Dus feitelijk hebben onze drie bondgenoten ons allemaal even hard genaaid.'

Nederland, met toenmalig minister van Defensie Joris Voorhoeve voorop, was slechts een speelbal in een politiek spelletje tussen de grote jongens?

'Voorhoeve is een man met diplomatenbloed in zijn aderen, dus een term als *genaaid* komt in zijn vocabulaire niet voor. Maar natuurlijk zal hij zich diep in zijn hart belazerd voelen. Dat geldt voor het hele kabinet van destijds. De voorbije twintig jaar heeft hij met zoveel mogelijk mensen gesproken om erachter te komen wat er precies is gebeurd. Voormalig minister Jan Pronk trekt altijd direct het boetekleed aan als het om Srebrenica gaat, maar die zie ik geen onderzoek

doen. Ex-premier Kok heb ik nooit meer over dit onderwerp gehoord, terwijl hij destijds sprak over *lotsverbondenheid* met de slachtoffers. Voorhoeve was heel gretig naar wat ons team boven water kreeg. Hij was verbijsterd dat zijn bondgenoten hem niet hadden geïnformeerd over het opschorten van luchtaanvallen.'

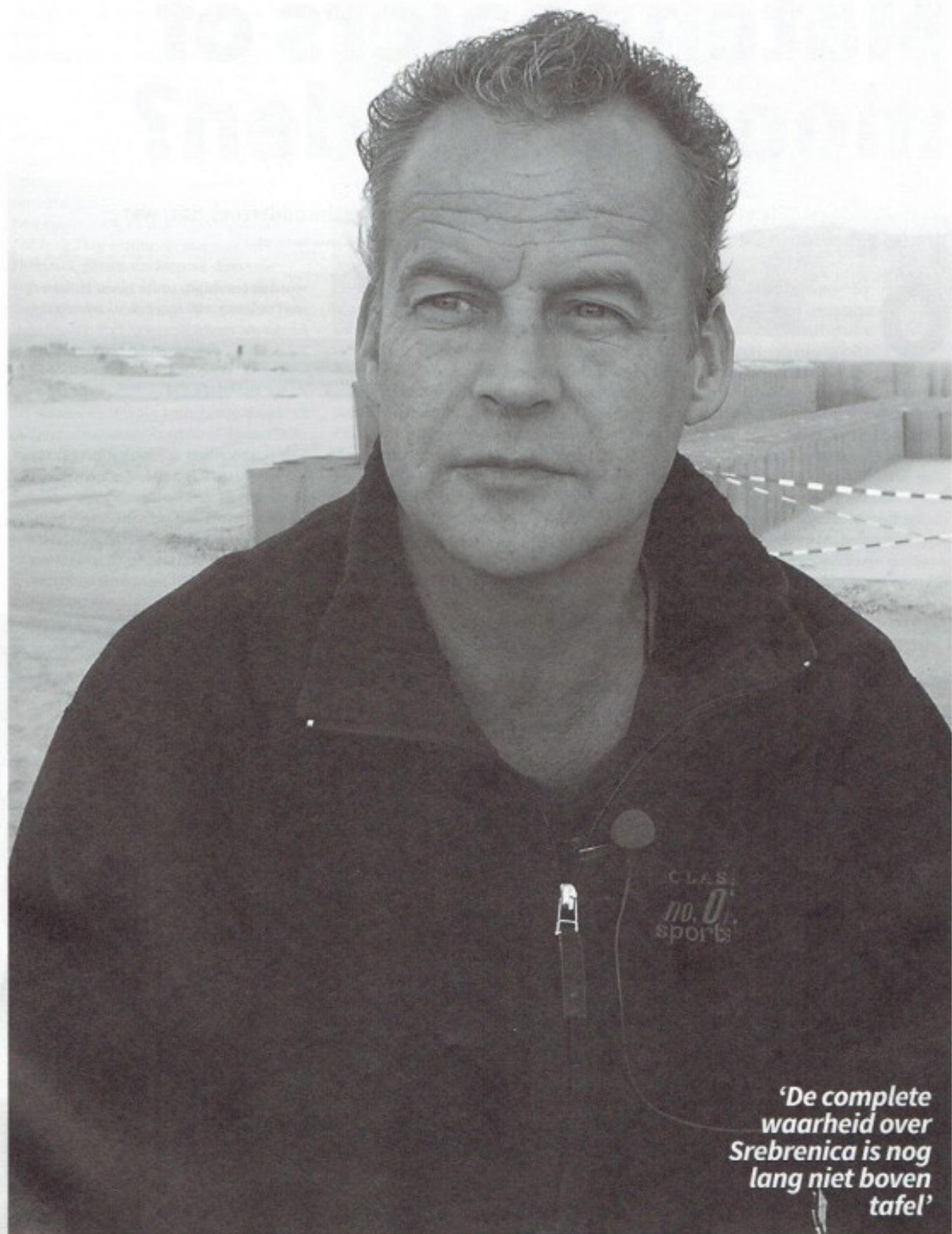
Toch blijft het Nederlands Instituut voor Oorlogsdocumentatie bij zijn conclusie die het al in 2002 formuleerde: er was geen voorkennis, en dus was adequaat reageren onmogelijk.

'Het NIOD heeft die conclusie in beton gegoten en zich zo begraven in zijn eigen waarheden van dertien jaar geleden. Terwijl je, na het zien van de nieuwe feiten in de documentaire, toch wel objectief kunt vaststellen dat die conclusie nauwelijks nog te handhaven is. Oud-directeur Hans Blom blijft maar volharden dat de besluitvorming over luchtsteun bij de VN lag, terwijl de VN een papieren tijger is. Dit besluit is genomen waar de echte macht zetelt, in Washington.'

Op welke vragen wil jij nog antwoord?

'De Amerikanen hebben een aantal cruciale documenten achtergehouden, namelijk uit de periode van drie weken voordat de Serviërs Srebrenica binnenvielen. Ik ben heel benieuwd wat daarin staat.' ■

Bart Nijpels maakte samen met Huub Jaspers *Waarom Srebrenica moest vallen* voor Human/VPRO. De documentaire is terug te kijken op uitzendinggemist.nl.

*'De complete
waarheid over
Srebrenica is nog
lang niet boven
tafel'*